

Mats Finne
Svarverudveien 220
1878 HÆRLAND

Vår dato: 28.01.2025

Vår ref.: 202314211-6 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Rehabilitering av eldre tømmerkistedemning i Steinsvannet er ikke konsesjonspliktig, Indre Østfold kommune i Østfold fylke

Vi viser til deres henvendelse av 18.09.2023 med spørsmål om rehabilitering av gammel tømmerkistedam i Steinsvannet i Indre Østfold trenger behandling etter vannressursloven. Befaring ble utført 17.06.2024. NVE har gjort en konsesjonspliktavurdering av tiltaket. Først i brevet finner du vårt vedtak og informasjon om hva du må gjøre videre. Deretter kan du lese om tiltaket og vår vurdering av dette.

NVEs vedtak

NVE vedtar at rehabiliteringen ikke trenger konsesjon etter vannressursloven § 8. Vedtaket har hjemmel i vannressursloven § 18.

Oppføring av ny tømmerkistedam vil ikke føre til nevneverdige skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget og er ikke konsesjonspliktig etter vannressursloven.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Hva må dere gjøre videre?

Dette vedtaket er ikke en tillatelse til bygging. Dere må ta kontakt med andre myndigheter for å få de nødvendige tillatelser. Aktuelle myndigheter kan være:

- **Kommunen** for avklaring etter plan- og bygningsloven
- **Statsforvalteren** for avklaring etter lakse- og innlandsfiskeloven (anadrom strekning og vassdrag med kreps) og eventuell søknad om dispensasjon fra kravet om kantvegetasjon i vannressursloven § 11.
- **Fylkeskommunen** for avklaring etter kulturminneloven.

Listen er ikke uttømmende.

Ved å etablere en tømmerkistedemning følger også ansvar. Vannressursloven § 37 sier at den som er ansvarlig for vassdragstiltaket har ansvar for å holde anlegget i forsvarlig

stand, og at vedlikeholdsplikten varer til anlegget er lovlig nedlagt. Dersom eieren av et vassdragsanlegg ikke lenger vil holde anlegget ved like, sier § 41 at anlegget skal fjernes og vassdraget så langt som mulig tilbakeføres til forholdene slik de var før anlegget ble bygd.

NVE har vurdert ulempene med tiltaket og disse er ikke store nok til at konsesjonsplikten utløses. Vi vil allikevel påpeke at vi heller ikke kan se positive effekter ved tiltaket, og at oppføring av nytt damanlegg vil være uheldig for fisk. Vi mener den beste løsningen for å ivareta naturmangfold er å fjerne det resterende anlegget. Fjerning av resterende anlegg vil ikke kreve behandling fra vår side.

Orientering om tiltaket

Mats Finne ønsker å rehabilitere en eldre tømmerkistedemning i Steinsvannet i Indre Østfold kommune. Steinsvannet fører vann til Lekumelva og tilhører Glommavassdraget. Opprinnelig var damanlegget omtrent 25 meter langt. I dag er tømmeret i kistedammen i Steinsvannet råtnet bort, og det er kun stein som ligger igjen. Ifølge Mats Finne er det stor variasjon i vannstanden i vannet. Ved å rehabilitere demningen ønsker grunneier å skape mer stabil vannstand av hensyn til friluftsliv og naturmiljø. Dybden av vann ved demningen er vanligvis ca. 0,5 m, men lavere i tørrere perioder. Tiltakshaver ønsker å utføre arbeidet i juli når vannstanden er lavest. Planen er at den eldre demningen graves bort og en midlertidig fylling etableres slik at arbeidet med ny demning kan foregå under tørre forhold. Arbeidet er anslått til å ta ca. en uke.

Figur 1 Kart over Steinsvannet, og foto fra befaring 17.06.2024 som viser hvordan den gamle tømmerkistedammen ser ut i dag.

Hva har høringspartene uttalt?

Meldingen er sendt **Indre Østfold kommune, Østfold fylkeskommune** og **Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus** på begrenset høring. Dette anses tilstrekkelig for meldinger. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Indre Østfold kommune utalte den 24.06.2024 at det planlagte tiltaket ligger innenfor hensynssone for friluftsliv, men at de ikke kan se at tiltaket er i strid med bestemmelsene knyttet til hensynssonen. Kommunen trekker også frem naturreservatet, og opplyser om at deler av Gyrihelleren er våtmark som kan påvirkes av ny vannstandsregulering. De mener at nåværende HRV burde videreføres dersom tømmerkistedammen rehabiliteres. Videre er kommunen positiv til at lokal kulturhistorie bevares, og er enig i at en stabil vannstand kan bidra med økt verdi for naturmiljø og friluftsliv. Kommunen forutsetter at nødvendige søknader for tiltaket blir fremlagt rette myndigheter.

Østfold fylkeskommune uttalte den 10.06.2024 at de har regionalt ansvar for vannforvaltning, kulturarv, samferdsel og friluftsliv, og at de ikke har merknader til tiltaket.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus sendte inn uttalelse den 06.06.2024 og mener det er usikkerhet rundt kunnskapsgrunnlaget om utbredelsen av edelkreps og sier det bør gjøres en kartlegging av arten i forkant av nedtappingen. Statsforvalter anmoder også til vilkår om maksimal nedsenkningshastighet på 15 cm/døgn på grunn av edelkrepsen. Dersom NVE vurderer at tiltaket ikke er konsesjonspliktig, opplyser Statsforvalter at de må kontaktes for behandling etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, og de vil samtidig behandle tiltaket etter forurensningsloven. Statsforvalteren er også sektormyndighet etter vannressursloven § 11 om kantvegetasjon, og dersom kantvegetasjon skal fjernes, må det søkes Statsforvalteren om dispensasjon.

Dette er NVEs vurdering av tiltaket

En konsesjonspliktavurdering er en enkel forhåndsvurdering av om tiltaket kan være til ulempe for noen allmenne interesser knyttet til vassdraget. Fordeler med tiltaket er ikke en del av vurderingen.

Grunneier Mats Finne ønsker å få en stabil vannstand i Steinsvannet ved å rehabilitere den gamle tømmerkistedemningen i utløpet. I 2019 ble både demningen i Steinsvannet, og demningen i Nøadammen nedstrøms, behandlet hos damtilsynet i NVE, og vurdert til konsekvensklasse 0.

Damsikkerhet

Vannressursloven er tydelig på at eier av vassdragsanlegg har et ansvar for å vedlikeholde anlegget, jf. vannressursloven § 36. Hvis eier av dammen ikke lenger vil holde anlegget ved like, sier § 41 i vannressursloven at anlegget skal fjernes og vassdraget så langt som mulig tilbakeføres til forholdene slik de var før anlegget ble bygget.

NVE mener at fravær av vedlikehold har ført til at anlegget har mistet sin funksjon. Rehabilitering av demningen vil fra vår side vurderes som et nytt tiltak i vassdraget.

Hydrologi

Utløpsbekken har et nedbørfelt på 6,3 km² og en middelvannføring på 129 l/s. Søker har ikke planlagt arrangement for minstevannføring og det er ikke beskrevet hvordan overløpet på dammen skal utformes. Slik restene etter den gamle tømmerkistedemningen står i dag, renner vannet gjennom og det er årssikker vannføring i bekken nedstrøms mot Nøadammen. Når vann holdes tilbake ved oppdemming, sier § 10 i vannressursloven at minst den alminnelige lavvannføringen skal være tilbake. NVE forutsetter at den nye dammen utformes på en måte som gjør at alminnelig lavvannføring til bekken ikke påvirkes.

Biologisk mangfold

Naturmangfoldloven legger føringer for bærekraftig bruk av norsk natur og blir lagt til grunn når NVE vurderer meldingen. For å kunne oppfylle forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4-5 er man avhengig av et godt kunnskapsgrunnlag, jf. naturmangfoldloven § 8. Hvis kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, skal man bruke føre-var-prinsippet jf. naturmangfoldloven § 9.

Det er ikke utarbeidet rapport om biologisk mangfold i forbindelse med planene i Steinsvannet.

Søk i Artskart og Naturbase den 17.01.2025 viser et rikt mangfold av rødlistede fuglearter som holder til i området. Disse vil ikke påvirkes av det planlagte tiltaket. Det er registrert edelkreps (EN) i Steinsvannet og det finnes trolig ørret, abbor, gjedde og karpe i vannet. Restene av dagens dam fungerer i dag som et vandringshinder for fisk, dette vil slik NVE forstår de nye planene, ikke endres ved rehabilitering av dammen.

I vest/sørvest grenser Steinsvannet mot Gyrihellere naturreservat. Området er vernet fordi det representerer en bestemt type natur i form av et relativt lite påvirket skogområde i lavereliggende trakter like over marin grense på grunnfjell. Her er det større arealer med gammelskog med overveiende fattige skogtyper med furu og gran, samt flere tjern og myrer. Det er en målsetning å beholde verneverdiene i en mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Indre Østfold kommune trekker frem Gyrihellere naturreservat, og er enig med tiltakshaver i at stabil vannstand kan bidra til økt verdi for naturmiljø og friluftsliv.

Statsforvalteren er usikker på kunnskapsgrunnlaget om utbredelsen av edelkreps i Steinsvannet, og mener dette burde kartlegges i forkant av en eventuell nedsenkning. De foreslår også en maksimal nedtappingshastighet.

Med bakgrunn i informasjon fra tiltakshaver, høringsuttalelser, søk i databaser og egne erfaringer vurderer NVE at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig til å vurdere konsesjonsplikt, jf. at kunnskapsgrunnlaget skal stå i forhold til saken sin karakter og sjanse for skade på naturmangfoldet. Ut ifra eksisterende kunnskap kan vi ikke se at det planlagte tiltaket vil føre til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser knyttet til biologisk mangfold. Etter gjennomført rehabilitering vil forholdene være tilnærmet som i dag. Tiltaket vil etter NVE sitt syn ikke komme i konflikt med forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4-5.

Det planlagte tiltaket vil ikke ha noen funksjon utover å stabilisere vannstanden. Vannstanden vil også stabiliseres dersom restene etter det gamle anlegget fjernes. Dette vil i tillegg åpne for fiskevandring som er et godt tiltak for å tilbakeføre de naturlige utbredelsesområdene for fisk i vassdraget. Fjerning av det gamle anlegget vil være i tråd med begrunnelsen for Gyrihelleren naturreservat, hvor målsetningen er å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand. NVE vil derfor anbefale tiltakshaver å fjerne restene av dammen, heller enn å rehabilitere den/bygge ny. Vi minner også om at fylkeskommunen skal vurdere tiltakets konsekvenser for fisk etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Landskap og friluftsliv

Området som omkranser Steinsvannet, består av store arealer med relativt lite menneskelig påvirkning. Det er stedvis gammel barskog av noe verdi, samt relativt åpen skog med gammel furu og gran. Dette gjør at området er et yndet sted for orreleik, og flere rødlistede fuglearter holder til i området. Det er lite friluftsliv, men Ut.no viser en tursti på vestsiden av Steinsvannet. Søker opplyser også om noe jakt og fiske, samt padling på vannet.

Etter NVEs vurdering vil tiltaket ikke ha nevneverdige ulemper eller skader for landskap eller friluftsliv.

Kulturminner

Databasen Kulturminnesøk viser den 05.11.2024 ingen registreringer i nærheten av demningen.

Naturfare

Steinsvannet ligger over marin grense og det er heller ikke fare for andre skred i området.

Oppsummering og konklusjon

Tiltakshaver og grunneier Mats Finne, ønsker å rehabilitere den gamle tømmerkistedammen nord i Steinsvannet for å oppnå en mer stabil vannstand til fordel for naturmiljø og friluftsliv. Opprinnelig var dammen knyttet til sagbruk ved Nødammen nedstrøms, men er ikke holdt ved like etter at driften av sagbruket opphørte på 1960-tallet. Tømmerkistedammen fremstår i dag som en fylling med stein.

Steinsvannet grenser til Gyrihelleren naturreservat, og området er lite påvirket av menneskelig aktivitet.

Steinsvannet har vært demmet opp tidligere, og NVE mener at prosjektet ikke vil føre til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser slik forholdene er ved Steinsvannet i dag.

NVE mener derfor at oppføring av ny tømmerkistedam i Steinsvannet ikke fører til slike ulemper for allmenne interesser at det trenger konsesjon etter vannressursloven § 8.

Med hilsen

Carsten S. Jensen
konsesjonsansvarlig

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

Mats Finne

Kopimottakerliste:

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS
INDRE ØSTFOLD KOMMUNE
Østfold fylkeskommune

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 veker frå den dagen vedtaket kom fram til deg. Dersom vedtaket ikkje har kome fram til deg, startar fristen å gå frå den dagen du fekk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkeleg at du postlegg klagen før fristen går ut. Klagen kan ikkje handsamast dersom det har gått meir enn 1 år sidan NVE fatta vedtaket.
Du kan få grunngjeving for vedtaket	Dersom du har fått eit vedtak utan grunngjeving, kan du be NVE om å få ei grunngjeving. Du må be om grunngjevinga før klagefristen går ut.
Kva skal med i klagen?	Klagen bør vere skriftleg. I klagen må du: • Skrive kva for vedtak du klagar på. • Skrive kva for eit resultat du ønsker. • Opplyse om du klagar innanfor fristen. • Underteikne klagen. Dersom du brukar ein fullmektig, kan fullmektigen underteikne klagen. I tillegg bør du grunngje klagen. Dette betyr at du bør forklare kvifor du meiner vedtaket er feil.
Du kan få sjå dokumenta i saka	Du har rett til å sjå dokumenta i saka, med mindre dokumenta er unntatte offentlegheit. Du kan ta kontakt med NVE for å få innsyn i saka.
Vilkår for å gå til domstolane	Dersom du meiner vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan berre gå til søksmål dersom du har klagt på vedtaket til NVE, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordna forvaltingsmyndigheit. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 månader sidan du sende klagen, og det ikkje skuldast forsøming frå di side at klagen ikkje er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrar vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekkja vesentlege og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innan 3 veker etter at klagevedtaket kom fram til deg.
Kven kan klage på vedtaket?	Dersom du er part i saka, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket dersom du har rettsleg klageinteresse i saka.
Kvar skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende han til NVE. E-postadressa til NVE er: nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endrast. Dersom NVE ikkje endrar vedtaket vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringa bygger på forvaltningslova sine reglar i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.